

Zitting 1976–1977

14 029

Wijziging van de artikelen 1637o, 1637u, 1638g, 1638q en 1638s van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 479c van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Nr. 4 Herdruk²

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1975–1976.

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 10 januari 1977

De vaste Commissie voor Justitie,¹ in wier handen dit wetsontwerp is gesteld, brengt over haar voorlopige bevindingen het navolgende verslag uit.

De leden, afkomstig uit de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. konden zich met de inhoud van dit wetsontwerp in grote lijnen verenigen. Nochtans hadden zij de volgende vragen:

Is de bewindsman van mening, dat de gehanteerde grensbedragen in de artikelen 1637u, 1638q, s en g, alle beogen of zouden moeten beogen de werknemer de beschikking te laten over die inkomsten die nodig zijn voor het bekostigen van zijn elementaire levensbehoeften? Zo ja, ligt het dan voor de hand voor artikel 1638g een andere berekeningsgrondslag te hanteren (wet minimumloon en minimumvakantiebijslag) dan voor de artikelen 1637u en 1638q en s (wet op de arbeidsongeschiktheid)? Indien bij artikel 1638g als grondslag wordt gekozen de wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, impliceert zulks dan, dat de verhaalsmogelijkheid van schuldeisers op de vakantiebijslag ook wordt beperkt inclusief het verhaal voor achterstallige onderhoudsverplichtingen?

Gelet op de aansluiting, die in dit wetsontwerp wordt gezocht bij de sociale verzekering, vroegen deze leden of hierin aanleiding kan zijn gelegen, de bepalingen, die vervreemding van en executoriaal of faillissementsbeslag op alsmede verpanding of belening van verschillende sociale uitkeringen verhinderen, nader te bezien. Gelden voor deze uitkeringen niet dezelfde overwegingen als voor de lage lonen, vermeld in de memorie van toelichting op blz. 6 onderaan en blz. 7 bovenaan? Ten slotte wilden deze leden weten, of te verwachten is, dat de conclusies van het rapport, dat een subcommissie van de Staatscie. voor de Ned. Burgerlijke wetgeving onder leiding van prof. mr. W. L. Haardt over de bepalingen omtrent loonbeslag in 1973 heeft uitgebracht, worden uitgevoerd.

In het algemeen werd dit wetsontwerp door de leden van de fractie van de P.v.d.A. als een verbetering beschouwd.

Deurwaarders plegen onder de huidige wetgeving al soepel op te treden bij loonbeslag, zo merkten deze leden verder op. Dit geldt minder voor de inspectie van de belastingen als het gaat om loonbeslagen vanwege belasting- en/of premieachterstand. Beslag pleegt dan te worden gelegd op het inkomen boven f 400 per maand. Is het mogelijk de voorgestelde versoepeling ook te doen gelden voor belasting- en premieschulden?

¹ Samenstelling: Tilanus (CHU), Wolff (CPN), onder-voorzitter, Geurtsen (VVD), voorzitter, Imkamp (D'66), Roethof (PvdA), Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), De Gaaij Fortman (PPR), Van Dam (ARP), G. M. P. Cornelissen (KVP), Drees (DS'70), Honig van den Bossche (BP), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Lückers-Bergmans (KVP), Huijsen en Van den Broek (KVP).

² I.v.m. opnemen inbreng CPN-fractie.

De redactie onder onderdeel D was naar de mening van deze leden wel erg ingewikkeld geworden. De vraag rees dan ook bij hen of door de omslachtige en moeilijk controleerbare berekening de beoogde bescherming van de werknemer in de praktijk wel zal worden bereikt. Wordt onder de werkgever loonbeslag gelegd, dan zal deze eerst een bruto-nettoberekening van het loon moeten maken, mede rekening houdend met de in te houden pensioenpremie(s). In beginsel zal dat niet veel moeite geven aangezien die berekeningen als regel wel bekend zullen zijn, terwijl ook de werknemer meestal wel weet wat hij netto pleegt te verdienen. Daarna echter zal de werkgever moeten berekenen hoeveel het nettoloon op grond van de Wet minimumloon en vakantiebijslag voor deze werknemer zou hebben bedragen. Na vervolgens van de gevonden uitkomst 90 % te hebben berekend, moet dat bedrag weer afgetrokken worden van het krachtens de arbeidsovereenkomst verdiende nettoloon. Wat dan overblijft mag de werkgever aan de werknemer als loon uitbetalen.

De berekening van het netto-minimumloon betekent nogal wat extra werk voor de werkgever. De werknemer kan dit nauwelijks controleren. Het gevaar bestaat dan dat de werkgever, om aan de veilige kant te blijven, de werknemer met veel minder naar huis stuurt. Zou het daarom geen aanbeveling verdienen om toch maar uit te gaan van het brutominimumloon omdat dat eenvoudiger is vast te stellen en door de werknemer gemakkelijker valt te controleren, zo vroegen de hier aan het woord zijnde leden van de P.v.d.A.-fractie. Om de werknemer toch een zeker bestaansminimum te laten en zijn mogelijkheden om krediet te krijgen niet illusoir te maken, wordt voorgesteld het vrij te laten bedrag te stellen op 80 % van het bruto wettelijk minimumloon.

De beperking van het beslag ter zake van alimentatie juichten deze leden toe.

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich ermee verenigen, dat de loongrens van f 20 als bedoeld in de betreffende artikelen van het Burgerlijk Wetboek, wordt aangepast aan de sindsdien plaats gehad hebbende ontwikkelingen. Zij zouden echter nog wel nader gemotiveerd willen zien, waarom aansluiting bij de ontwikkeling van het wettelijk minimumloon wordt voorgesteld. Ontwikkelt dit loon zich in het algemeen niet sterker dan de regulingslonen? Gaat het minimumloon daardoor niet de kosten van de directe levensbehoeften in engere zin overtreffen?

Deze leden vroegen zich verder af of tegen de thans voorgestelde wel zeer drastische aanpassing van de loongrens, die mede als gevolg van de nivelleringspolitiek van de Regering zal leiden tot een sterkere stijging van deze grens dan de gemiddelde loonstijging, de gerechtvaardigde belangen van crediteuren wel voldoende zijn afgewogen. Acht de Regering deze grens bij voorbeeld redelijk ten opzichte van crediteuren die als zelfstandigen nog niet 90 % van het netto-minimumloon verdienen dat ingevolge het wetsvoorstel onaangetast door beslag onder de werkgever zou blijven?

Met de onderhavige wetswijziging konden de leden van de P.P.R.-fractie zich in grote lijnen wel verenigen.

Niettemin stelden deze leden nog een tweetal vragen:

Kan aangegeven worden hoe artikel 1637u Burgerlijk Wetboek in de praktijk wordt gehanteerd?

Wat is hieromtrent het gebruik in het bedrijfsleven?

Ten aanzien van de voorgestelde wijziging van artikel 1637o beperkten de leden van de C.P.N.-fractie zich tot de vraag of er na een verdere verkorting van de werkweek een wijziging van dit artikel zal volgen.

Naar de mening van deze leden zou verder artikel 1637u kunnen vervallen, er moeten vanzelfsprekend regels zijn met name ten aanzien van werktijd, schaftijd het te verrichten werk enz.. Voor zover dat niet bij c.a.o. of bindende regeling is geregeld, worden die voorwaarden bij het aangaan van de

dienstbetrekking vastgelegd. Het daarnaast heffen van boeten op overtredingen van die en andere regels bij reglement vastgesteld stamde naar de mening van deze leden uit een verleden, dat hun inziens als achterhaald moet worden beschouwd. Weliswaar mag de werkgever de boete niet voor zich zelf aanwenden, doch alleen al de wettelijke mogelijkheid om van het loon van arbeiders meer geld in te houden voor b.v. tien minuten te laat komen dan hij in die tien minuten aan loon zou hebben verdiend, is, aldus deze leden, in strijd met het hedendaagse ook door vele werkgevers erkend recht van de arbeiders op inspraak en medezeggenschap. De werkgevers beschikken al over de sanctie van artikel 1638b, waarin staat dat geen loon is verschuldigd voor de tijd gedurende welke de arbeider de bedongen arbeid niet heeft verricht. Daarenboven beschikt de werkgever over de mogelijkheid de arbeider op grond van artikel 1639p op staande voet te ontslaan bijvoorbeeld omdat de arbeider ondanks herhaalde waarschuwingen te laat blijft komen, hetgeen dan ook – reglement of geen reglement – gebeurt. In sommige reglementen vermelde bepalingen waarop bij overtreding geldboeten staan zoals praten en zingen tijdens het werk leken deze leden toe niet meer in deze tijd te passen. Artikel 1637u zou naar hun mening dan ook bij deze wijziging uit de wet moeten worden gehaald, evenals de volgende daarmee corresponderende artikelen, te weten: artikel 1637j, 1637k, 1637l, 1637m; in artikel 1637q evenals in artikel 1638i, 1638k en 1638s dienen dan de woorden «of bij reglement» te worden verwijderd; eveneens moet in dat geval uit artikel 1638r de schulden vermeld onder 2 worden verwijderd.

De leden van de fractie van de C.P.N. zouden graag de mening van de bewindsman over het bovenstaande willen vernemen.

Voorts vroegen deze leden, hoe de minister dacht over een eventuele wijziging van de woorden «voor eenen dag», voorkomende in artikel 1639u, vijfde lid, eerste zin, in: «voor een halve dag»? Het zesde lid begint met: «Elk beding, strijdig met enige bepaling van dit artikel, is nietig». De voorgestelde wijziging van de tweede zin van dat lid, waarbij afwijking van dat nietig beding veranderd wordt van «voor arbeiders die meer dan f 20 per dag verdienen» in, «voor arbeiders die meer dan het geldende minimum dagloon verdienen», wordt dan geheel overbodig, evenals de voorgestelde toevoeging van een nieuw lid ten aanzien van de schorsing van het boetebedrag bij wijziging van het minimum dagloon ingeval het loon daarvoor hoger was dan het toen bestaande minimum dagloon.

Artikel 1638q regelt, zo merkten de leden van de C.P.N.-fractie tenslotte op, dat de werkgever die het loon niet op tijd betaalt, verplicht is wegens die vertraging extra te betalen. In feite dus ook een boete doch een gans andere dan met de boetebepalingen in de bedrijfsreglementen wordt beoogd. Immers de arbeider is volledig afhankelijk van het loon. Bij niet- of niet tijdige betaling zit hij meteen zonder inkomsten. Die zgn. wettelijke verhoging bedraagt al na een zeer korte tijd 50%, derhalve de helft, zijnde het maximum. In de praktijk kan de arbeider alleen maar door een veroordeling van de werkgever door de rechter zo'n verhoging wegens vertraagde betaling verkrijgen. In der minne wordt dat nooit betaald. Artikel 1638q geeft de rechter de bevoegdheid de verhoging te beperken. Dat gebeurt dan ook zeer veel en in slechts in zeer extreme gevallen wordt 50 of 25% toegewezen meestal is dit echter 5% of 10%. Naar de mening van deze leden zou de bevoegdheid van de rechter tot matiging uit dit artikel moeten verdwijnen hetgeen bovendien preventief zou kunnen werken.

De voorzitter van de commissie,
Geurtsen

De griffier van de commissie,
Kerkhofs